

Ірина Вітюк,
*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософсько-історичних студій
та масових комунікацій,
(Державний університет «Житомирська політехніка»),*

Максим Кірієнко,
*здобувач вищої освіти,
факультету педагогічних технологій
та освіти впродовж життя
(Державний університет «Житомирська політехніка»)*

ФІЛОСОФІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕРЕМОГИ І МАЙБУТНЄ СВІТУ

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року переважна більшість політичних діячів та науковців давали Україні у цьому протистоянні лічені дні, потім тижні, потім місяці. Аж до моменту, коли героїчний супротив українського народу дав привід для надії на перемогу і став причиною надання допомоги державами-союзниками. Проте навіть від самого початку повномасштабної війни залишався простір для «особливої думки», яка припускала рішучу перемогу України. Цю думку у світовому інформаційному просторі висловив, зокрема, відомий американський філософ, економіст, публіцист японського походження Френсіс Фукуяма.

Україна перебувала у сфері його інтересів ще з часів Помаранчевої революції. Уже в 2012 р. він відзначав той факт, що в Україні сформоване громадянське суспільство, яке може бути прикладом для інших країн на пострадянському просторі. Хоча з іншого боку, зауважив незавершеність процесу демократичних перетворень і «поразку» помаранчевої революції. Проте Україна є демократичною країною і отже, повинна стати частиною значно більшої демократичної спільноти [1].

Особливу увагу він до себе привернув своїми інтерв'ю після початку повномасштабного вторгнення Росії, де він виражав своє бачення кінця цієї війни, відмінне від загальноприйнятого у

світовій політичній думці. У інтерв'ю для журналу «AmericanPurpose» від 25 квітня 2022 р. [2]. Він висловив ряд тез щодо майбутніх перспектив і результатів війни Росії проти України. Найголовніша думка філософа – впевненість у перемозі України і закінченні війни шляхом розгрому російських військ, а не переговорів.

Фукуяма констатує факт недостатньої кількості ресурсів Росії для перемоги над Україною, а також прорахунків російського військового та політичного командування у стратегії і тактиці ведення військових дій. Не обходить увагою і факт недооцінки військового потенціалу України, зокрема людського.

Розмірковуючи над питанням участі НАТО у російсько-українській війні, Фукуяма акцентує на важливості перемоги України без безпосередньої військової участі країн НАТО, щоб уникнути звинувачень з боку Росії.

Водночас перемога України означатиме і важливі зрушення у системі колективної безпеки: Рада Безпеки ООН довела свою марність. Зі свого боку слід додати, що з часів другої світової війни система колективної безпеки світу вже не вперше демонструє свою слабкість. Так, зокрема, можна розцінювати вихід ООН з території Руанди під час геноциду тутсі у 1994 році; геноцид у Боснії; введення радянських військ у Прагу у 1968 р. і ряд заморожених конфліктів у всьому світі.

Очевидним для Фукуями є також те, що війна в Україні є якісно новою, небаченою досі. Це передусім війна технологій, де вирішальна роль на арені бойових дій належить безпілотним засобам.

Для самої країни-агресорки Фукуяма пророкує розгром армії і відповідну втрату влади Путіним та його прибічниками після того: «Президент Росії не переживе розгрому армії» [2].

Фукуяма вважає російсько-українську війну «уроком» для Китаю і Тайваню, засобом попередження можливого військового зіткнення між ними. Китай може переоцінити свої можливості перемогти Тайвань у збройному протистоянні, а Тайваню слід бути добре підготовленим на випадок можливості нападу Китаю [2]. Сам факт зазіхань Китаю на Тайвань у філософа не викликає сумнівів.

І найголовніше значення російсько-української війни і перемоги України в ній – це впевненість у перспективах світової демократії як безальтернативному шляху суспільного розвитку людства [2].

У аналізі такої глобальної теми як повноцінна війна двох країн потрібно враховувати всі деталі, зокрема, питання довіри до влади, корупції, ефективності державного апарату тощо. Не менш важливим є те, як саме війна впливає на вирішення цих проблем. Росія, за Фукуямою, є яскравим прикладом такої корупції, що призвела до провалу цієї воєнної кампанії. Адже коли людина краде у своєї держави, викачує з неї ресурси роками, то це сприяє лише повній поразці. Приклад росії за думкою науковця і сприяв об'єднанню українців: «Це спричинило усвідомлення з боку багатьох українців, що якщо вони будуть красти у держави, вони не виживуть, а їхні сім'ї не переживуть війни» [2].

У кінці 2023 року у ряді інтерв'ю Френсіс Фукуяма розглядає також питання перспектив світового порядку на випадок, якщо Україна не переможе у цій війні. Передусім, він окреслює загрозу для країн, що перебувають на «периферії» Росії, зокрема Грузії, Молдови, півночі Казахстану, на які у РФ є територіальні зазіхання. Філософ підкреслив, що незважаючи на перебування країн Балтії в НАТО, Путін бачить своєю стратегічною метою повернути «Російську імперію» в межі 1991 р. [3]. Це також означатиме небезпечний прецедент для Китаю, заохочення до нападу на Тайвань, а також можливість появи «путіноподібного» лідера в

США [4]. Наряду з такими песимістичними перспективами розвитку подій, Фукуяма, однак, загрозу ядерної війни, розпочатої Росією, хоча й не відкидає повністю, проте вважає малоімовірною [3].

Сам факт появи у медіа наративу про можливість перемоги Росії є, на наше переконання, інспірованим російськими агентами впливу. Все частіше на шпальтах найбільш відомих і вагомих світових медіаресурсів з'являються статті про можливу перемогу Росії у війні проти України, втому країн заходу від війни, припинення допомоги Україні. І це породжує ряд питань щодо можливості такого сценарію і його наслідків для України та світу. Проте підняття питання реальності загроз у разі здійснення окресленого сценарію можна розглядати радше як пересторогу і засіб їх запобігання та попередження.

Резюмуючи лише побіжний огляд на проблему російсько-української війни у контексті світових геополітичних процесів, слід відзначити важливість перемоги України не лише для власного виживання і збереження української ідентичності. Саме по території України зараз проходить цивілізаційний поділ між демократичним світовим порядком та його альтернативами. Перемога України сприймається у контексті сучасних процесів у глобальному світовому співтоваристві як можливість подальшого цивілізаційного поступу людства, у той час як загроза поразки неминуче призведе до кризи демократичних цінностей громадянського суспільства і деградації світопорядку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Заліщук С. Френсіс Фукуяма: Помаранчева революція була попередженням для всього світу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/society/2012/07/24/107466/>

2. Francis Fukuyama. Why Ukraine Will Win. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.americanpurpose.com/blog/fukuyama/why-ukraine-will-win/>

3. Радіо Свобода. Френсіс Фукуяма про кінець війни, розпад Росії та деокупацію Криму | Інтерв'ю. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=HYNXzqjdFfo>

4. Факти ICTV. Фукуяма дав шокуючий прогноз! Якщо Путін переможе Україну...[Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=EuC0vboKD8s>